ภาษีทรัมป์หลังคำตัดสินศาลสูง: เปลี่ยนกฎหมาย ไม่เปลี่ยนเป้าหมาย

25 ก.พ. 2569

มาตรการขึ้นภาษีนำเข้าของประธานาธิบดี Donald Trump กำลังกลายเป็นประเด็นร้อนอีกครั้ง หลังเกิดความเคลื่อนไหวสำคัญทางกฎหมายและนโยบายในช่วงต้นปี 2569 ที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการค้าโลกโดยตรง เดิมทีรัฐบาลทรัมป์ได้ผลักดันนโยบาย “Global Tariff” หรือภาษีนำเข้าทั่วโลกในอัตราเริ่มต้นร้อยละ 10 พร้อมแนวคิดปรับเพิ่มเป็นร้อยละ 15 ภายใต้มาตรา 122 ของพระราชบัญญัติการค้าปี 1974 (Trade Act of 1974) เพื่อทดแทนมาตรการเดิมที่ถูกศาลเพิกถอน

ก่อนหน้านี้ มาตรการเก็บอัตราภาษีตอบโต้ (Reciprocal Tariff) ถูกประกาศเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2568 ภายใต้แนวคิดวันแห่งการปลดปล่อย (Liberation Day) โดยเพิ่มภาษีนำเข้าสินค้าจากประเทศคู่ค้าหลัก รวมถึงการเพิ่มอัตราภาษีต่อจีนในบางหมวดสินค้าอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงการใช้ภาษีเหล็กและอะลูมิเนียมตามมาตรการความมั่นคงแห่งชาติ แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อลดการขาดดุลการค้าและกดดันให้ประเทศคู่ค้าปรับเงื่อนไขการค้ากับสหรัฐฯ

อย่างไรก็ตาม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ศาลฎีกาสหรัฐฯ (Supreme Court of the United States) มีคำวินิจฉัย ว่าการใช้อำนาจตามกฎหมายภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (International Emergency Economic Powers Act - IEEPA) เพื่อเรียกเก็บภาษีนำเข้า เป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ส่งผลให้ภาษีบางส่วนที่บังคับใช้ก่อนหน้านี้ตกอยู่ในสถานะไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำตัดสินดังกล่าวสร้างแรงสั่นสะเทือนต่อภาคธุรกิจและตลาดการเงินทั่วโลก

ภายหลังคำตัดสิน รัฐบาลทรัมป์ตอบโต้ทันทีด้วยการหันไปใช้กลไกทางกฎหมายอีกมาตราหนึ่งในพระราชบัญญัติการค้าปี 1974 เพื่อเดินหน้าจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่ โดยยังคงอัตราร้อยละ 10 จะมีผลบังคับใช้เป็นเวลา 150 วัน และอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับเพิ่มเป็นร้อยละ 15 มาตรการใหม่นี้มีข้อยกเว้นบางประเภท เช่น สินค้าเกษตรบางรายการ ยา และสินค้าที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีบางฉบับ

ขณะเดียวกันในภาคเอกชน บริษัทขนาดใหญ่เริ่มเคลื่อนไหวทางกฎหมายเช่นกัน โดย FedEx ได้ยื่นฟ้องรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อขอคืนภาษีที่เคยชำระไป หลังศาลสูงมีคำวินิจฉัยว่าการเรียกเก็บภาษีเดิมไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีนี้อาจกลายเป็นต้นแบบให้บริษัทอื่นๆ ดำเนินการเรียกร้องในลักษณะเดียวกัน

แม้มาตรการภาษีตอบโต้ภายใต้กฎหมาย IEEPA จะสิ้นสุดลงตามคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดสหรัฐฯ แต่ฝ่ายบริหารสหรัฐฯ ยังมีแนวโน้มสูงที่จะใช้เครื่องมือทางกฎหมายและมาตรการการค้าอื่นเพื่อรักษาอำนาจต่อรองทางการค้า โดยใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่มีฐานอำนาจชัดเจนและมีกรอบขั้นตอนรองรับมากกว่าเดิม แทนการพึ่งพาอำนาจตามกฎหมายฉุกเฉิน IEEPA เพียงอย่างเดียว นอกจากเหนือการใช้มาตรา 122 แห่ง Trade Act of 1974 กำหนดภาษีนำเข้าชั่วคราว (อัตราร้อยละ 10–15 ภายในกรอบเวลา 150 วัน) แล้ว ฝ่ายบริหารของสหรัฐฯ อาจใช้ มาตรา 232 ของ Trade Expansion Act of 1962 สำหรับสินค้าที่อ้างเหตุผลด้านความมั่นคงแห่งชาติ (เช่น เหล็ก อะลูมิเนียม หรือสินค้าเชิงยุทธศาสตร์) หรือใช้ มาตรา 301 แห่ง Trade Act of 1974 เพื่อกดดันประเทศคู่ค้าที่ถูกมองว่ามีนโยบายการค้าไม่เป็นธรรม รวมถึงอาจเพิ่มการใช้มาตรการ AD/CVD (ตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน) ในลักษณะรายสินค้า-รายประเทศมากขึ้น

ล่าสุด ในการแถลงนโยบายประจำปีต่อรัฐสภา (State of The Union 2026) เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2569 ของประธานาธิบดีทรัมป์ ประกาศว่าจะไม่ใช้กลไกของรัฐสภาในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้มาตรการภาษีนำเข้าจากประเทศต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทรัมป์ยังเดินหน้าขึ้นภาษีต่อ โดยเปลี่ยนไปใช้กฎหมายอื่นแทน และหลีกเลี่ยงการนำสู่กลไกการพิจารณาของรัฐสภาโดยทรัมป์จะยังคงใช้ภาษีและมาตรการทางการค้าเป็นเครื่องมือเจรจาต่อรอง ปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน และคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งทุกประเทศต้องจับตามองและเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ที่ผันผวนและไม่แน่นอนในอนาคต

📌ที่มา:

foreignpolicy.com

barrons.com

reuters.com